

JAARVERSLAG

2016

December 2017

INHOUDSOPGAVE

1	VOORWOORD	2
2	DE ALGEMENE REKENKAMER BINNEN ONS DEMOCRATISCH BESTEL.....	3
2.1	MISSIE	3
2.2	TAKEN EN BEVOEGDHEDEN	3
2.3	ONAFHANKELIJKE POSITIE VAN DE REKENKAMER	4
2.4	STAKEHOLDERS.....	4
3	ORGANISATIE	6
3.1	HET COLLEGE	6
3.2	DE SECRETARIS.....	7
3.3	DE MEDEWERKERS	7
3.3.1	PERSONEELSBEZETTING	7
3.3.2	ONDERZOEKSTEAMS.....	8
3.3.3	DUURZAME ONTWIKKELING	9
3.4	DE ORGANISATIE	10
3.4.1	DIGITALISERING.....	10
3.4.2	KANTOORINRICHTING.....	10
3.4.3	WIJZIGING LANDSVERORDENING ALGEMENE REKENKAMER	10
4	ONDERZOEK	12
4.1	ALGEMEEN.....	12
4.2	WERKWIJZE REKENKAMER.....	12
4.3	IN 2016 GEPUBLICEEERDE RAPPORTEN	14
4.4	VAN DE STATEN ONTVANGEN VERZOEKEN	18
4.5	CONTROLE VAN DE JAARREKENING 2014 VAN HET LAND	18
4.6	VASTSTELLEN VAN DE JAARREKENINGEN DOOR DE STATEN.....	20
4.7	ONDERHANDENWERK	20
5	BEGROTING EN FINANCIËLE VERANTWOORDING	22
6	CONTACTEN EN SAMENWERKING	23
7	VOORUITBLIK 2017	25

1 VOORWOORD

Het jaar 2016 kenmerkte zich voor de Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: de Rekenkamer) door veel van hetzelfde maar toch ook weer niet.

Veel was van hetzelfde want evenals het voorgaande jaar stond ook 2016 in het teken van het creëren van meer bewustzijn over de Rekenkamer, zowel bij de gemeenschap als bij de Statenleden. Ook andere eerder ingezette trajecten zoals de deskundigheidsbevordering, professionalisering en digitalisering zijn voortgezet. Niet alles was echter hetzelfde. Zo was de uitspraak van het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao dat de Rekenkamer niet bevoegd is om onderzoek te doen bij United Telecommunications Services N.V. (hierna: UTS), een dieptepunt. Verder is voor het eerst bezwaar gemaakt tegen een jaarrekening van het land Curaçao. In 2016 zijn bovendien meer rapporten inzake doelmatigheidsonderzoeken uitgebracht. Ook was een toenemende belangstelling te bemerken van de Staten, media en burgers met betrekking tot de rapporten van de Rekenkamer. Zo zorgde het rapport 'Mandaatregister' voor de nodige beroering.

Anders dan het voorgaande jaar was ook het relatief hoge aantal lopende onderzoeken op verzoek van de Staten. Naast de werkzaamheden voor onderzoeken waarvoor in 2016 rapport is uitgebracht, is een belangrijk deel van de onderzoekscapaciteit in 2016 ingezet ten behoeve van deze 'Staten-onderzoeken'. Wat in 2016 ook de nodige capaciteit in beslag heeft genomen zijn de voorbereidingen om de landsverordening van de Rekenkamer te wijzigen zodat onder andere de regels inzake de bevoegdheden en het domein van onderzoeken, niet voor meerdere interpretaties vatbaar zijn.

Tot slot kunnen genoemd worden het lidmaatschap in 2016 van de Caraïbische Organisatie van Rekenkamers, een eerste deelname aan een door deze organisatie verzorgde training en het eerste bezoek van de Gouverneur van Curaçao aan de Rekenkamer.

Een woord van dank gaat hierbij uit naar de medewerkers voor hun inzet en de bereikte resultaten in deze verslagperiode.

M.I. Wedervoort, MSc
Voorzitter

S.E. Cathalina, MSc RA
Secretaris

2 DE ALGEMENE REKENKAMER BINNEN ONS DEMOCRATISCH BESTEL

2.1 Missie

De Rekenkamer ziet het als haar missie om het rechtmatig en doelmatig functioneren van de overheid te bevorderen/versterken door de Staten, de regering en de samenleving over dit functioneren te informeren en adviseren. Onder de overheid zijn mede begrepen de op afstand geplaatste organisaties.

Bij haar functioneren neemt de Rekenkamer haar kernwaarden in acht. Deze kernwaarden zijn vastgelegd in een gedragscode en stemmen in belangrijke mate overeen met internationaal erkende en in de Internationale Standaarden voor Rekenkamers (ISSAI)¹ vastgelegde kernwaarden. In de onderstaande tabel zijn de kernwaarden weergegeven:

KERNWAARDEN ALGEMENE REKENKAMER CURAÇAO	
	Integriteit
	Betrouwbaarheid
	Onafhankelijkheid
	Professionaliteit
	Onpartijdigheid
	Respect
	Zorgvuldigheid
	Transparantie
	Dienstbaarheid
	Verantwoordelijkheid
	Openheid
	Sociale verantwoordelijkheid

2.2 Taken en bevoegdheden

Op grond van artikel 68 van de Staatsregeling van Curaçao is de Rekenkamer belast met het onderzoek van de ontvangsten en uitgaven van het Land. In de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao² (hierna: Lv ARC) zijn de taakstellingen en de hiermee samenhangende bevoegdheden verder uitgewerkt. In artikel 1 van deze landsverordening is de taak in zijn algemeenheid geformuleerd:

“de controle op het geldelijk en materieel beheer in de ruimste zin, ongeacht welke vorm aan dat beheer is gegeven.”

Verder in de landsverordening worden het rechtmatigheidsonderzoek genoemd, waaronder de controle van de jaarrekening van het Land, en het

¹ International Standards for Supreme Audit Institutions.

² A.B. 2010 no. 87, letter h.

doelmatigheidsonderzoek. Ook is de Rekenkamer bevoegd onderzoek te doen naar de bestuurlijke integriteit van politieke en ambtelijke functionarissen bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden.

Tot slot is in wetgeving betreffende het Algemeen Pensioenfonds Curaçao en de Landsloterij, specifiek voor de Rekenkamer een taak weggelegd ten aanzien van de controle van de financiële verantwoordingen van deze organisaties. Het domein van onderzoek betreffen de ministeries van het Land en de zogenoemde op afstand geplaatste entiteiten (OAGEs). De Rekenkamer is bevoegd alle informatie die zij ten behoeve van haar onderzoeken nodig heeft bij degenen die onder het domein van onderzoek vallen op te vragen.

2.3 Onafhankelijke positie van de Rekenkamer

De Rekenkamer is een Hoog College van Staat en het sluitstuk van de controle op de regering. De Rekenkamer is onafhankelijk in haar oordeel. Om de haar opgedragen taken naar behoren uit te kunnen voeren is de Rekenkamer onafhankelijk van zowel de regering als de Staten. Deze onafhankelijkheid komt onder andere tot uitdrukking in hetgeen in de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften Curaçao³ is opgenomen, namelijk dat de Rekenkamer haar eigen begroting zelfstandig beheert. Tevens is in artikel 49 lid 1 van de Lv ARC de volgende bepaling opgenomen: "In overeenstemming met de Algemene Rekenkamer en de betrokken minister stellen de Staten de Algemene Rekenkamer faciliteiten beschikbaar voor een goede onafhankelijke functionering". Voorts bepaalt de Lv ARC dat de Rekenkamer zelf beslist wat zij onderzoekt; de Rekenkamer doet dus onderzoek op eigen initiatief. Daarnaast kan zij verzoeken om een bepaald onderzoek te doen van de Staten ontvangen. Alvorens een verzoek te honoreren gaat de Rekenkamer eerst na of zij bevoegd is om het desbetreffende onderzoek te doen en wat de toegevoegde waarde zal zijn.

2.4 Stakeholders

De Staten zijn de belangrijkste stakeholder van de Rekenkamer. Daarnaast is ook de regering als onderzochte en gebruiker van de rapporten een belangrijke partij. Ook de overige Hoog Colleges van Staat worden als belangrijke stakeholders beschouwd. De Rekenkamer houdt periodiek contact met laatstgenoemden om onder andere mogelijke gemeenschappelijke belangen (wat zij voor elkaar betekenen) te bespreken. Tot slot beschouwt de Rekenkamer ook de burger en de media als stakeholders van belang. Dit brengt zij tot uitdrukking door haar rapporten steeds toegankelijker te maken, niet alleen voor de Staten, maar ook voor de 'gemiddelde' burger en de media. Dit is de reden waarom de Rekenkamer reeds enkele jaren de samenvatting, conclusies en aanbevelingen van de door haar uitgebrachte rapporten in het Papiaments vertaalt om zodoende een grotere doelgroep te bereiken. De vertaling wordt verzorgd door een beëdigd vertaler.

³ A.B. 2010 no. 87 artikel 1 letter b) onder artikel 39.

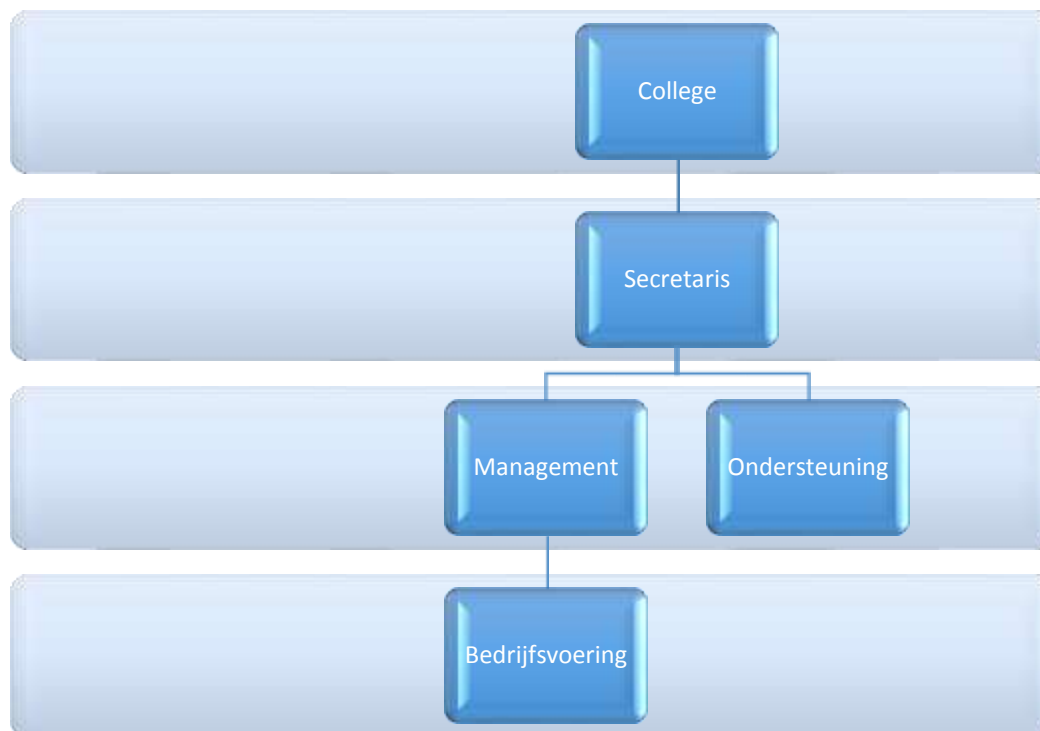
Ook worden alle onderzoeksrapporten, nadat zij aan de Staten zijn aangeboden, op de website⁴ van de Rekenkamer geplaatst. In 2016 is verder gewerkt aan het toegankelijker maken van deze website voor gebruikers. De nieuwe site zal in 2017 gelanceerd worden.

---

⁴ www.rekenkamercuracao.cw.

3 ORGANISATIE

Ter uitvoering van de in de Lv ARC opgenomen taken is de organisatie van de Rekenkamer als volgt ingedeeld.

3.1 Het College

Het College vormt het bestuur van de Rekenkamer en bestaat uit drie (3) leden, de voorzitter daaronder begrepen. Ter vervanging van de leden zijn er ten hoogste drie (3) plaatsvervangende leden. De voorzitter, de leden en de plaatsvervangende leden worden bij landsbesluit benoemd voor een periode van vijf (5) jaar en zijn terstond herbenoembaar behoudens het bepaalde in artikel 10 van de Lv ARC. Als een lid of plaatsvervangend lid de leeftijd van 70 jaar bereikt wordt hem eervol ontslag verleend. De werkzaamheden van het College worden geregeld in het Reglement van Orde van het College⁵. De voorzitter oefent het algehele toezicht uit op de Rekenkamer-(organisatie). Het College dient minimaal één keer per maand te vergaderen, maar streeft een vergaderfrequentie na van gemiddeld twee keer per maand. In 2016 heeft het College dit streven gehaald. De Collegeleden en plaatsvervangende leden ontvangen maandelijks een remuneratie. De hoogte daarvan hangt af of betrokkene het voorzitterschap vervult of een Collegelid danwel plaatsvervangend lid is. De plaatsvervangende leden genieten daarnaast presentiegeld voor elke vergadering die zij bijwonen, indien zij daarvoor zijn opgeroepen.

⁵P.B. 2014 no. 8.

In 2016 bestond het College uit de volgende personen:

Functie	Naam	Hoofdfunctie	Nevenfunctie	Datum benoeming
Voorzitter	M.I. Wedervoort	Zelfstandig ondernemer	Geen	2 juni 2014
Lid	D.G. van der Veen	Zelfstandig ondernemer	Geen	13 januari 2015
Lid	C.P. Josepa	Gepensioneerde	Geen	10 april 2014
Plv Lid	I. Moreno jr	Zelfstandig ondernemer	Lid KvK Consul België Gastdocent bij Caribbean Medical University	10 april 2011
Plv Lid	C.A.O. Sint Jacobs	Schade-inspecteur	Geen	10 april 2011
Plv Lid	VACANT			

In verband met de ziekte van het lid, de heer Josepa, heeft de heer Sint Jacobs gedurende het jaar 2016 waargenomen in de functie van lid. In december 2016 is formeel afscheid genomen van het plaatsvervangend lid, de heer Moreno, vanwege het bereiken van de leeftijd van 70 jaar in juli 2016. Aan het College is een secretaris toegevoegd.

3.2 De secretaris

De secretaris geeft dagelijks leiding aan het personeel van de Rekenkamer en is tevens voorzitter van het managementteam (hierna: het MT). Naast de secretaris bestond het MT in 2016 uit drie (3) sectorleiders en een juridisch adviseur/HR Manager. Mevrouw Shanela Cathalina is sinds 1 maart 2014 benoemd als secretaris van de Rekenkamer.

3.3 De medewerkers

3.3.1 Personeelsbezetting

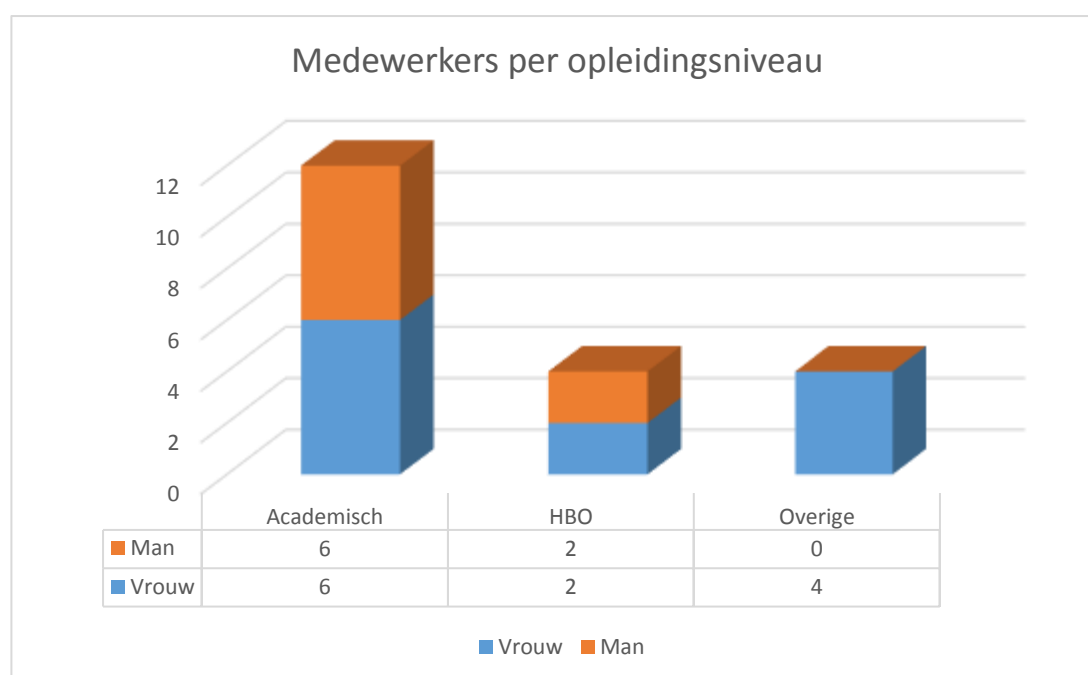
De personeelsbezetting van de Rekenkamer bestond eind 2016, exclusief de secretaris en collegeleden, uit negentien (19) personen, waarvan veertien (14) in de onderzoeksector en vijf (5) in de ondersteunende sector.

Onderstaand is een overzicht over het jaar 2016 opgenomen van de formatie en bezetting, inclusief de secretaris.

Functie	Formatie	Bezetting
Secretaris	1	1
Secretaresse	1	1
Juridisch Adviseur/HR Manager	1	1
Chef Administratie	1	1
Administratief medewerker	1	0
Receptioniste/telefoniste	1	1
Huishoudelijke kracht	2	1
Sectorleider	3	3
Onderzoekers	15	11
Communicatiefunctionaris	1	0
	27	20

De vacature voor een hoofd administratie is in 2016 tijdelijk ingevuld. Twee (2) medewerkers maken gebruik van de mogelijkheid om in deeltijd werkzaam te zijn. Eind 2016 gold de volgende verdeling qua opleiding en geslacht:

3.3.2 Onderzoeksteams

De sectorleiders geven elk leiding aan een team van onderzoekers. Tot eind 2015 was één team belast met rechtmatigheidsonderzoek, één team belast doelmatigheidsonderzoek en het derde team voerde onderzoeken uit bij de OAGEs. Vanaf 1 januari 2016 is elk team verantwoordelijk voor elk type onderzoek bij de aan het team toegewezen ministeries en bij de OAGEs die vallen onder de minister van de toegewezen ministeries. Per 1 januari 2016 bestond de volgende teamindeling:

TEAM 1	TEAM 2	TEAM 3
Ministerie	Ministerie	Ministerie
Financiën	Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	Justitie
Bestuur, Planning en Dienstverlening	Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	Economische Ontwikkeling
Gezondheidszorg, Milieu en Natuur	Algemene Zaken	Verkeer, Vervoer, Ruimtelijke ordening en Planning
Aantal onderzoeksmedewerkers	Aantal onderzoeksmedewerkers	Aantal onderzoeksmedewerkers
Sectorleider 1	Sectorleider 1	Sectorleider 1
Onderzoekers 4	Onderzoekers 4	Onderzoekers 3

3.3.3 Duurzame ontwikkeling

Permanente educatie

Jaarlijks reserveert de Rekenkamer minimaal 80 uur per medewerker voor opleiding en/of professionele ontwikkeling. De realisatie van deze uren lag in 2016 rond de 70% per medewerker. De registeraccountants hebben een congres van de Nederlandse Beroepsvereniging van Accountants gevolgd. Verder is onder andere een doelmatigheidstraining verzorgd door een Canadees instituut voor alle onderzoeksmedewerkers en heeft een deel van deze medewerkers op hen toegesneden schrijfvaardigheidstrainingen gevolgd. Tot slot heeft een deel van de medewerkers ook leiderschapstrainingen gevolgd.

Het volgende overzicht geeft weer welke trainingen/cursussen in 2016 zijn verstrekt en de hiermee gemoeide uren per categorie medewerker:

	Alle medewerkers	Onderzoekers (alle)	Management team	Senior onderzoekers	Individuele medewerkers	Onder - steuning
Performance Audit (Doelmatigheids onderzoek)		40	40			
Leiderschaps training (Management niveau)			16			
Leiderschaps training (middle management niveau)				40		
Time management						8
Advanced Internal Audit					16	
Postdoctoraal Academisch Onderwijs voor Juridisch					40	
Excel training	40					
NBA cursussen (voor de Register Accountants)			9			

Professionaliseringstraject

Het in augustus 2015 van start gegane professionaliseringsproject is in 2016 voortgezet. Dit project zal in 2017 worden afgerond. Als onderdeel van het professionaliseringsproject is op basis van individuele gesprekken en een vlootshouw begin 2016 voor elke medewerker een zogenaamd Persoonlijk Ontwikkelingsplan opgesteld. Dit plan is in de loop van het jaar bijgesteld.

3.4 De organisatie

3.4.1 Digitalisering

In 2016 is de in 2015 aangevangen inventarisatie en opschoning van het archief van de Rekenkamer voortgezet. In dit kader zijn ook documenten van vóór 10 oktober 2010 bij het Centraal Historisch Archief gedeponereerd waardoor voldaan is aan artikel 2 van de Archieflandsverordening⁶.

Voorts heeft vernietiging van oude documenten plaats plaatsgevonden, rekening houdend met de wettelijke voorschriften terzake. Met het eerder aangeschafte softwareprogramma SharePoint zal een digitaal archief ingericht worden ter verbetering van de toegankelijkheid van informatie voor de medewerkers. Hierdoor zal in de toekomst ook minder archiefruimte nodig zijn.

Tot slot is ook verder gewerkt aan de inrichting van het eerder aangeschafte softwarepakket TeamMate. Dit zal een meer gestructureerde aanpak bij het uitvoeren van onderzoeken bevorderen alsmede een deugdelijkere en toegankelijker vastlegging van de onderliggende stukken. Efficiënter werken wordt hiermee ook bevorderd.

3.4.2 Kantoorinrichting

Per 1 december 2015 heeft de Rekenkamer een ander kantoorpand betrokken. In 2016 hebben diverse investeringen plaatsgevonden om het pand naar eigen behoeften in te richten.

3.4.3 Wijziging landsverordening Algemene Rekenkamer

De onderzoeksbevoegdheden en het onderzoek domein van de Rekenkamer zijn voor meerdere interpretaties vatbaar. Dit blijkt uit de uitspraken van het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao (hierna: het GEA) op 10 maart 2016⁷ en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba⁸(hierna: het Hof) op 10 januari 2017⁹ met betrekking tot de bevoegdheid van de

⁶ P.B. 1989 no. 64.

⁷ UTS had een rechtszaak tegen de Rekenkamer aangespannen.

⁸ Bedoeld wordt het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

⁹ De Rekenkamer was in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van het GEA.

Rekenkamer om onderzoek te doen bij UTS. De uitspraken betekenen kort gezegd dat de Rekenkamer niet bevoegd is om onderzoek te doen bij UTS.

Reeds in het eerste kwartaal van 2016 is de Rekenkamer begonnen met werkzaamheden om de landsverordening te wijzigen. Ter zake heeft een advocaat een eerste aanzet gedaan en is daarna intern deze tekst aan de eisen van de Rekenkamer aangepast. Vervolgens is in augustus 2016 een overeenkomst met een wetgevingsjurist aangegaan om de wetstekst zowel wetstechnisch als inhoudelijk te redigeren. Na diverse malen uitstel te hebben verkregen om een product te leveren, heeft de wetgevingsjurist in maart 2017, ruim acht maanden nadat de overeenkomst was getekend, de Rekenkamer geïnformeerd dat hij de opdracht niet zal kunnen afhandelen wegens drukke werkzaamheden elders en daarom de opdracht teruggeeft. Het verdient hoge prioriteit dat de Lv ARC wordt herzien. Het streven is om het project vóór eind december 2017 af te ronden zodat het ontwerp tot herziening aan de Minister van Algemene Zaken kan worden aangeboden die het dan als regeringsontwerp verder zal afhandelen.

4 ONDERZOEK

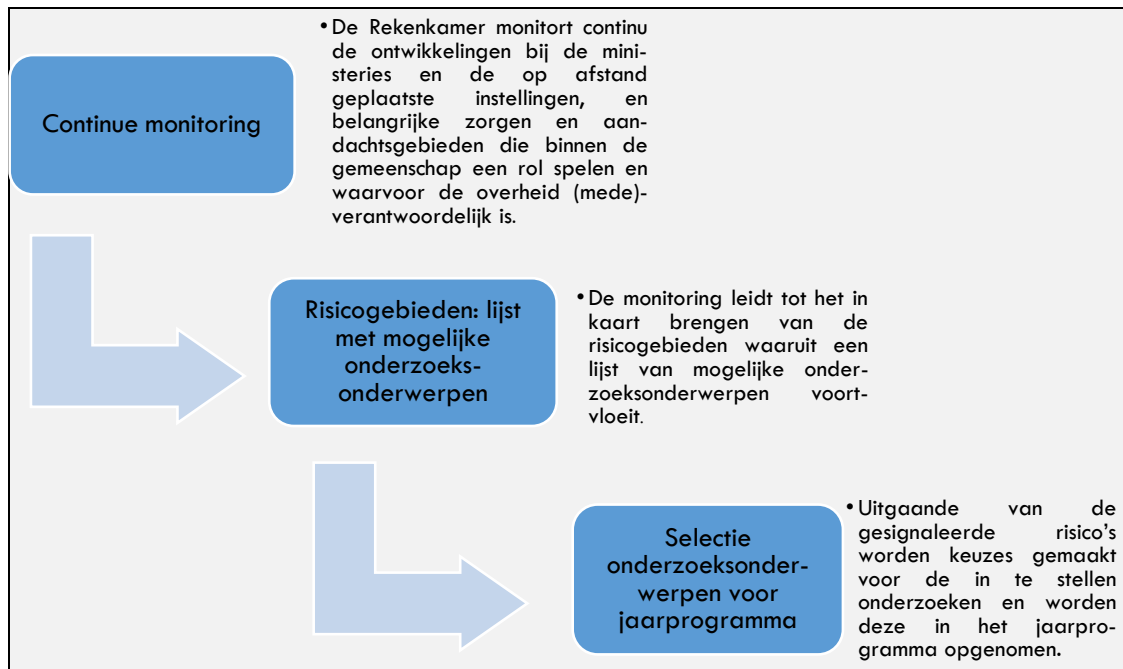
4.1 Algemeen

In het jaar 2016 is de verdere ombouw en herstructurering van de organisatie én de werkzaamheden van de Rekenkamer voortgezet. Ook is verdere invulling gegeven aan de omslag die de Rekenkamer enkele jaren geleden heeft gemaakt, namelijk om het accent te verleggen van meer rechtmatigheidsonderzoek naar meer doelmatigheidsonderzoek. Het is wereldwijd de trend dat rekenkamers steeds meer aandacht besteden aan het doelmatig functioneren van de overheid. Een overheid die rechtmatig functioneert kan immers toch een grote verspilzucht aan de dag leggen. Het is daarom belangrijk dat rekenkamers nagaan of de overheid effectief en efficiënt functioneert (doelmatig derhalve).

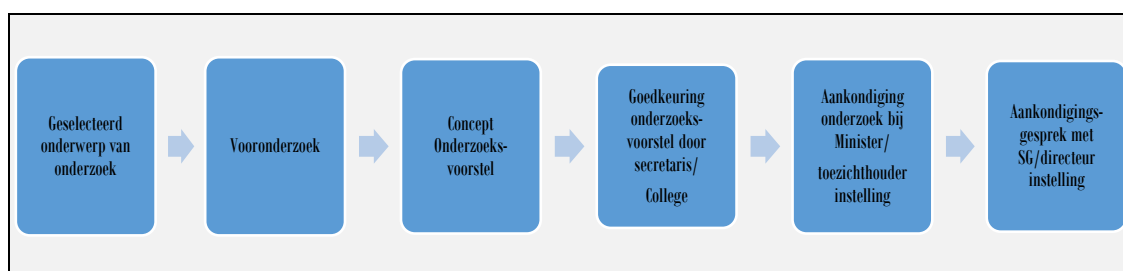
In het algemeen neemt het uitvoeren van een doelmatigheidsonderzoek meer tijd in beslag. Tijdens een doelmatigheidstraining heeft een trainer het treffend geformuleerd: 'als rekenkameronderzoeker ben je bij elk doelmatigheidsonderzoek tijdelijk specialist op een bepaald gebied'. Dat betekent voor de onderzoeker heel veel leeswerk om zich de materie eigen te maken zodat een kwalitatief hoogstaand onderzoek kan worden uitgevoerd en relevante aanbevelingen kunnen worden gegeven.

4.2 Werkwijze Rekenkamer

De werkwijze van de Rekenkamer kan globaal onderscheiden worden in het strategisch planningsproces en de opzet van het onderzoek per geselecteerd te onderzoeken onderwerp. Gedurende het strategische planningsproces wordt bepaald welke onderwerpen onderzocht zullen worden. Dit gebeurt door continu potentiële risico's en problemen te signaleren, het zogenoemde monitoren. De Rekenkamer monitort continu de ontwikkelingen bij de ministeries en de OAGEs en de belangrijkste zorgen en aandachtgebieden die binnen de gemeenschap een rol spelen en waarvoor de overheid (mede)verantwoordelijk is. Op deze wijze worden de risicogebieden in kaart gebracht. Vervolgens wordt een lijst met geprioriteerde onderwerpen opgesteld en in het operationeel onderzoekplan (het jaarplan) opgenomen.

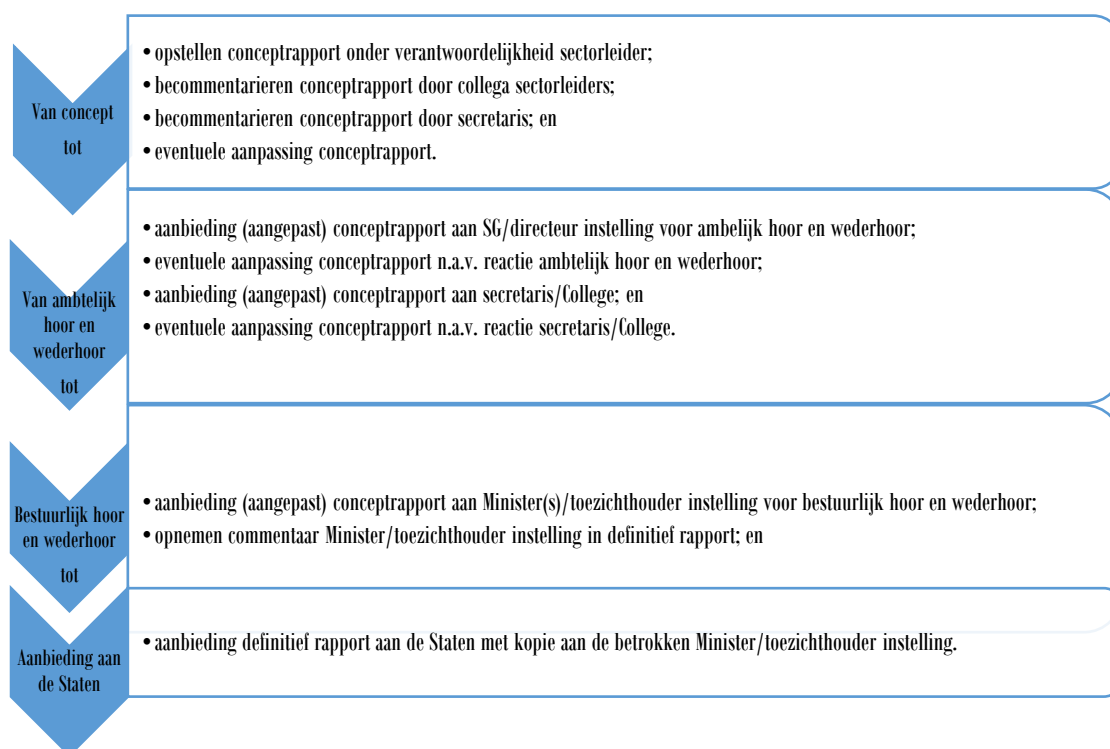

Van elk onderwerp wordt, voordat het onderzoek wordt opgestart, een vooronderzoek uitgevoerd dat resulteert in een onderzoeksvoorstel. In het onderzoeksvoorstel is de opzet van het onderzoek uitgewerkt. De problematiek wordt goed in beeld gebracht evenals de aspecten die onderzocht gaan worden, aan de hand van welke criteria en welke gegevensverzamelingsmethoden toegepast zullen worden. Het vooronderzoek resulteert in een onderzoeksvoorstel dat vervolgens aan de secretaris en het College van de Rekenkamer ter goedkeuring wordt aangeboden. Na goedkeuring van het onderzoeksvoorstel kondigt de Rekenkamer het onderzoek schriftelijk aan bij de betreffende minister danwel toezichtsorgaan in geval van een OAGE. Daarna wordt de secretaris-generaal (SG) van het ministerie en in geval van een op afstand geplaatste instelling, de directeur, op de hoogte gesteld van het onderzoek, de onderzoeksvragen, de planning, de benodigde documenten en verwachte medewerking van het ministerie/de instelling. Het voorgaande is hierna weergegeven.

Bij afronding van het onderzoek wordt een conceptrapport opgesteld onder verantwoordelijkheid van een sectorleider. Vervolgens doorloopt het conceptrapport, om de kwaliteit en leesbaarheid te waarborgen de volgende stappen totdat het definitief wordt aangeboden aan de Staten:

PROCES VAN KWALITEITSBORGING

Vanaf het moment dat het rapport aan de Staten is aangeboden is het een openbaar document. Het rapport wordt op de website van de Rekenkamer (www.rekenkamercuracao.cw) geplaatst zodat het door een ieder kan worden geraadpleegd. Er wordt eveneens een verkorte versie van het rapport in het Papiaments op de website geplaatst.

4.3 In 2016 gepubliceerde rapporten

In 2016 heeft de Rekenkamer aan diverse onderzoeken gewerkt. Onderstaand overzicht geeft de onderzoeken weer die in 2016 zijn afgerond.

Doelmatigheidsonderzoeken		Publicatie
5	Preventie gezondheidszorg: in hoeverre is het plan 2011-2015 uitgevoerd?	Juni 2016
6	Chikungunya: aanpak van de bestrijding	Oktober 2016
7	Leerplicht deel 1: toezicht op het ingeschreven zijn op een school	December 2016
8	Ambulancezorg: voldoet Fundashon Kuido pa Ambulans aan de kwaliteitsnormen voor verantwoorde zorg?	December 2016
Rechtmatigheidsonderzoeken		Publicatie
9	Mandaatregister: Actueel, gepubliceerd en nageleefd?	December 2016
10	Salarisadministratie: Mutatieverwerking juist, volledig en rechtmatig? Berekening nettosalaris juist?	December 2016

Preventiebeleid gezondheidszorg: In hoeverre is het plan 2011-2015 uitgevoerd?’

Het rapport is in juni 2016 gepubliceerd. De conclusie van de Rekenkamer was dat het preventiebeleid nauwelijks was uitgevoerd en dat de verklaringen daarvoor zijn: onvoldoende commitment, besluitvorming, voorbereiding en toezicht en monitoring van het proces en de resultaten.

In het kader van ambtelijk hoor en wederhoor is het conceptrapport aan de SG van het ministerie van Gezondheidszorg Milieu en Natuur (GMN) aangeboden en daarna in het kader van bestuurlijk hoor en wederhoor aan de minister van GMN. Van geen van beiden is een reactie ontvangen. De Rekenkamer is derhalve ervan uitgegaan dat

beiden zich met de inhoud van het rapport kunnen verenigen¹⁰. Het rapport is evenmin in de Centrale Commissie en Openbare vergadering van de Staten behandeld.

Chikungunya: aanpak van de bestrijding

Het rapport is in oktober 2016 uitgebracht. De conclusie van de Rekenkamer was dat de bestrijding laat op gang is gekomen, de noodzakelijke procedures ontbreken om tijdig in te kunnen spelen op (potentiele) ziektedreigingen en op grote bedreigingen/epidemieën en dat de afdelingen binnen het ministerie, die voor de bestrijding essentieel zijn, kwalitatief en kwantitatief onderbezet zijn. In het kader van ambtelijk hoor en wederhoor is het conceptrapport op 17 juli 2016 aan de SG a.i. van Gezondheid, Milieu en Natuur (GMN) aangeboden. Op verzoek is de reactietermijn tot 31 augustus

2016 verlengd. Desondanks is geen reactie ontvangen. Op 7 oktober 2016 is in het kader van bestuurlijk hoor en wederhoor het conceptrapport, inclusief conclusies en aanbevelingen, aan de minister van GMN aangeboden. Ook in dit geval is geen reactie ontvangen. De Rekenkamer is derhalve ervan uitgegaan dat beiden zich met de inhoud van het rapport kunnen verenigen. Het rapport is behandeld in de Centrale Commissie van de Staten van 10 november 2016 en 23 november 2016.

¹⁰ Bij respectievelijk ambtelijk en bestuurlijk hoor en wederhoor geeft de Rekenkamer altijd aan dat zij ervan uitgaat dat respectievelijk de SG/directeur en de minister/RvC zich met de inhoud van het rapport kunnen verenigen indien niet binnen de gestelde termijn een reactie van deze personen is ontvangen.

Mandaatregister: 'Actueel, gepubliceerd en nageleefd'?

In het in november 2016 uitgebrachte rapport concludeert de Rekenkamer dat het mandaatregister onvoldoende zorgvuldig is bijgehouden, niet in overeenstemming met de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften is gepubliceerd en dat niet alle financiële verplichtingen in overeenstemming met de gegeven bevoegdheden zijn aangegaan. In het kader van ambtelijk hoor en wederhoor is het conceptrapport op 26 juli 2016 aan de Secretarissen Generaal van alle ministeries aangeboden. Alleen van de ministeries van Algemene Zaken, Financiën en Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn is een reactie ontvangen. Op 7 oktober 2016 is in het kader van bestuurlijk hoor en wederhoor het conceptrapport, inclusief conclusies en aanbevelingen, aan de minister van Financiën aangeboden. Er is geen reactie ontvangen. De Rekenkamer is derhalve ervan uitgegaan dat degenen, die niet gereageerd hebben, zich met de inhoud van het rapport kunnen verenigen. Volgens verkregen informatie was de behandeling van het rapport in een Openbare Vergadering van de Staten gepland maar is deze vergadering geschorst.

Salarisadministratie: Mutatieverwerking juist, volledig en rechtmatig? Berekening nettosalaris juist?

Het rapport is in december 2016 uitgebracht. De Rekenkamer concludeert daarin dat er onzekerheid bestaat over de juistheid, volledigheid, rechtmatigheid van 1. de mutatieverwerking in de personeels- en salarisadministratie en 2. de betaalde salarissen. In het kader van bestuurlijk hoor en wederhoor is op 20 oktober 2016 een reactie ontvangen van de minister van Bestuur Planning en Dienstverlening (BPD). Daaruit blijkt dat de minister de bevindingen ondersteunt en de aanbevelingen ter harte zal nemen. Op 13 december 2016 is een reactie van de minister van Financiën ontvangen waarin hij onder andere aangeeft dat de personeels- en salarisadministratie en de controle daarop een taak is van het ministerie van BPD. Het rapport is niet behandeld in de Centrale Commissie en de Openbare vergadering van de Staten.

Leerplicht deel 1: toezicht op het ingeschreven zijn op een school

De Rekenkamer heeft geconcludeerd dat er nauwelijks tot geen effectief toezicht plaatsvindt of leerplichtige jongeren zijn ingeschreven op een school terwijl de overheid wel kosten maakt in het kader van dit toezicht. Naleving van de leerplicht wordt evenmin bevorderd vanwege onder andere onduidelijke regels. Verder concludeert de Rekenkamer dat door het achterwege blijven van verantwoording over het gevoerde beleid en de uitkomsten daarvan, de minister beleidsinformatie ontbeert op basis waarvan zij het leerplichtbeleid moet vormen en bijstellen. In

het kader van ambtelijk hoor en wederhoor is het conceptrapport op 14 oktober 2016 aan de SG a.i. van Onderwijs Wetenschap Cultuur en Sport (OWCS) aangeboden. Op verzoek is de reactietermijn tweemaal verlengd, voor het laatst tot 2 december 2016. Tijdens het tweede verzoek om verlenging was het conceptrapport, inclusief conclusies en aanbevelingen, reeds voor bestuurlijk hoor en wederhoor aan de minister van OWCS aangeboden, namelijk op 17 november 2016. Er is een reactie van de SG ontvangen waarin zij de bevindingen ondersteunt en ook enige toelichting geeft over de oorzaken. Er is geen reactie ontvangen van de minister van OWCS. De Rekenkamer is derhalve ervan uitgegaan dat zij zich met de inhoud van het rapport kan verenigen. Het rapport is behandeld in de Centrale Commissie van de Staten van 24 januari 2017.

Ambulancezorg: voldoet Fundashon Kuido di Ambulans aan de kwaliteitsnormen voor verantwoorde zorg?

De Rekenkamer concludeerde dat Fundashon Kuido di Ambulans (hierna: FKA) niet aan alle voorschriften en normen in de onderhavige wet- en regelgeving voldoet om verantwoorde ambulancezorg te garanderen. De jaarrekeningen van FKA laten bovendien positieve resultaten zien die echter te danken zijn aan het feit dat de stichting geen personeelskosten heeft en nauwelijks huisvestingskosten. Verder is geconstateerd dat FKA voor verleende ambulancezorg tarieven aan de SVB in rekening brengt waarvan de hoogte niet wettelijk is vastgesteld. In het kader van ambtelijk hoor en wederhoor is het conceptrapport op

19 september 2016 aan het bestuur van FKA aangeboden en op 21 oktober 2016 met haar besproken. Van het bestuur is op 2 november 2016 een uitgebreide schriftelijke reactie ontvangen waarin onder andere de oorzaken zijn toegelicht. Naar aanleiding van de reactie is het conceptrapport waar nodig aangepast. Het conceptrapport, inclusief conclusies en aanbevelingen, is op 25 november 2016 voor bestuurlijk hoor en wederhoor aan de minister van GMN aangeboden aangezien FKA onder diens portefeuille valt. Op verzoek van het ministerie is uitstel verleend tot 16 december 2016. Er is geen reactie ontvangen van de minister van GMN. De Rekenkamer is derhalve ervan uitgegaan dat hij zich met de inhoud van het rapport kan verenigen. Het rapport is behandeld in de Centrale Commissie van de Staten van 27 januari 2017.

4.4 Van de Staten ontvangen verzoeken

In het jaar 2016 hebben de Staten op grond van artikel 30 van de Lv ARC de Rekenkamer verzocht om een onderzoek in te stellen naar de rechtmatigheid en doelmatigheid bij het verstrekken van de opdracht om een politieopleiding te verzorgen. De Rekenkamer zal in 2017 rapport uitbrengen over het onderzoek. In het laatste kwartaal van 2015 heeft de Rekenkamer verzoeken van de Staten ontvangen om ministeriebrede onderzoeken te doen naar de subsidieverstrekingen, het consultancybeleid en het beleid met betrekking tot openbare aanbestedingen en onderzoek te doen bij het ministerie van Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn (SOAW) naar het personeelsbeleid. Deze onderzoeken zijn, zoals aan de Staten medegedeeld, in januari 2016 volop van start gegaan. De planning was om in 2016 rapport uit te brengen over de onderzoeken. Gaandeweg bleek echter dat deze planning te optimistisch is geweest. Als gevolg van de door de Staten gewenste omvang en diepgang van de onderzoeken (ministeriebreed naar alle afwijkingen en bij SOAW naar alle functies) en de gewenste te onderzoeken periode (oktober 2010 - augustus 2015: ruim vijf jaar) hebben de onderzoeken aanmerkelijk langer geduurd dan gedacht. Ook het feit dat zoveel jaar teruggegaan moest worden bleek een belangrijke obstakel te vormen bij het vergaren van informatie en dit heeft de doorlooptijd van de onderzoeken behoorlijk verlengd. In 2017 zal de Rekenkamer de onderliggende rapportages aan de Staten aanbieden.

In december 2014 hebben de Staten de Rekenkamer gevraagd om een onderzoek uit te voeren bij UTS naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en transparantie van het beleid van het bestuur, de Raad van Commissarissen, en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van UTS. Het onderzoek diende zich eveneens te richten op het beleid van de organen van de onder UTS ressorterende dochterondernemingen. Het onderzoek is nog niet gestart. Tijdens de voorbereidingen in 2015 heeft UTS namelijk de wettelijke bevoegdheid van de Rekenkamer ter zake betwist. Met medeweten van de Rekenkamer heeft UTS de bevoegdheid door het GEA laten toetsen. De uitspraak van het GEA op 10 maart 2016 was dat de Rekenkamer (lees: het Land) niet bevoegd is om onderzoek bij UTS te doen. Het Hof heeft op 10 januari 2017 in het hoger beroep dat de Rekenkamer had ingesteld, tegen het vonnis van het GEA deze uitspraak bevestigd. Vervolgens is de Rekenkamer op 10 april 2017, met goedkeuring van de Raad van Ministers d.d. 5 april 2017, namens het Land in cassatie gegaan tegen het vonnis van het Hof. De Rekenkamer heeft inmiddels vernomen dat verder geprocedeerd kan worden in deze zaak daar er geen sprake is van een niet ontvankelijk-verklaring wegens kennelijke ongegrondheid. Momenteel staat de wederpartij (UTS) voor het indienen van haar verweerschrift.

4.5 Controle van de jaarrekening 2014 van het Land

Krachtens artikel 50 van de Landsverordening Comptabiliteit Curaçao behoort de Stichting Overheids AccountantsBureau (SOAB), na ontvangst van de jaarrekening, binnen

een termijn van anderhalve maand haar verklaring en het daarbij behorende verslag naar de minister van Financiën te sturen met afschrift aan de Rekenkamer. In haar verslag heeft de SOAB aangegeven dat zij niet aan de gestelde termijn heeft kunnen voldoen. De Rekenkamer behoort op haar beurt binnen een termijn van anderhalve maand, na ontvangst van eerdergenoemde documenten van de SOAB, een verslag van haar bevindingen met betrekking tot de jaarrekening, aan de Staten uit te brengen. Het afschrift van de verklaring en het daarbij behorende verslag is op 16 maart 2016¹¹ van de SOAB ontvangen. De door de Rekenkamer ingezette bezwaarprocedure met betrekking tot het gevoerde financieel beheer en de jaarrekening 2014 heeft ertoe geleid dat haar verslag van bevindingen niet binnen de wettelijk termijn aan de Staten kon worden aangeboden. Het ingezette bezwaar is als volgt verlopen:

- Op 15 juni 2016 is de minister van Financiën op de hoogte gesteld van het bezwaar van de Rekenkamer met betrekking tot het gevoerde financiële beheer en de jaarrekening 2014. De andere ministers zijn hierover eveneens geïnformeerd omdat het bezwaar ook betrekking heeft op onder andere het gevoerde financieel beheer bij alle ministeries.
- Op 25 juli 2016 heeft de minister van Financiën schriftelijk toegelicht waarom volgens hem het bezwaar kan worden opgeheven.
- Op grond van de toelichting van de minister van Financiën en het feit dat helemaal niet is ingegaan op het bezwaar betreffende de fouten in de jaarrekening heeft de Rekenkamer besloten dat het bezwaar niet wordt opgeheven en dus gehandhaafd blijft. Op 11 oktober 2016 is de eindbeslissing zowel mondeling als schriftelijk aan de minister van Financiën meegedeeld.
- De Rekenkamer heeft de Staten op 1 december 2016 over de eindbeslissing geïnformeerd.
- Op 5 januari 2017¹² heeft van de Raad van Ministers (hierna: de RvM) per brief de verwachting uitgesproken dat het bezwaar kan worden opgegeven omdat er al geruime tijd veel is gerealiseerd en er sprake is van een duidelijke ambitie ter verdere verbetering van het financieel beheer.
- In reactie daarop heeft de Rekenkamer op 7 februari 2017 de RvM schriftelijk geïnformeerd dat zij al op 11 oktober 2016 de minister van Financiën op de hoogte heeft gesteld dat zij het bezwaar handhaaft. De reden is dat het antwoord van de minister de Rekenkamer niet heeft overtuigd dat het financiële beheer binnen een redelijke termijn van enkele jaren zodanig zal zijn verbeterd dat een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening gegeven kan worden. Daarnaast is de minister niet ingegaan op het bezwaar aangaande de fouten in de jaarrekening.

Het bezwaar van de Rekenkamer is gebaseerd op haar oordeel over de jaarrekening 2014. Het oordeel luidt als volgt:

- Het financieel beheer is niet op orde.

¹¹ De aanbiedingsbrief is gedateerd 10 maart 2016.

¹² De brief is gedateerd 21 december 2016.

- De financiële informatie voldoet niet aan de eisen die de Comptabiliteitslandsverordening en de Lv ARC stellen.
- De informatiewaarde van de jaarrekening is onvoldoende.

In 2017 zullen zowel het verslag over de jaarrekening 2014 als dat over de jaarrekening 2015 aan de Staten worden aangeboden.

4.6 Vaststellen van de jaarrekeningen door de Staten

Op grond van artikel 51 lid 1 van de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften Curaçao behoort de Gouverneur (lees: de regering¹³) uiterlijk een maand na het uitbrengen van het verslag van de Rekenkamer een ontwerp landsverordening tot vaststelling van de jaarrekening in te dienen bij de Staten. Dit ter verlening van decharge aan de ministers over het door hen gevoerde financiële beheer met betrekking tot het voorafgaande dienstjaar. De jaarrekening 2011 was reeds vóór 2016 door de Staten vastgesteld. De publicatie van de vaststelling heeft plaatsgevonden bij landsverordening van 23 december 2016 houdende vaststelling van de jaarrekening Curaçao voor het dienstjaar 2011¹⁴.

In het volgende overzicht is weergegeven in hoeverre de Staten de gecontroleerde jaarrekeningen 2012 en 2013 reeds hebben vastgesteld.

	2012	2013
Verslag Centrale Commissie van de Staten	14 april 2016	20 april 2016
Goedgekeurd in de openbare vergadering van de Staten	Nee	Nee

Op 8 december 2016 was een Openbare Vergadering van de Staten gepland waarin onder andere de jaarrekeningen 2012 en 2013 zouden worden vastgesteld. Volgens verkregen informatie is deze vergadering niet doorgedaan daar er geen quorum was. Er is daarna geen andere vergadering gepland om deze jaarrekeningen vast te stellen.

4.7 Onderhandenwerk

Onderstaand overzicht geeft de lopende en onderzoeken in portefeuille weer per ultimo 2016.

	Doelmatigheids- onderzoek	Rechtmatigheids- onderzoek
Brandveiligheid op scholen	x	
Criminaliteitsbestrijdingsfonds	x	
Consultancybeleid	x	
Curaçao Parking Authority (vervolgonderzoek)		x

¹³ MvT op de Landsverordening Comptabiliteitsvoorschriften Curaçao (artikel 51).

¹⁴ P.B. 2017, No. 6.

Dr. F. Da Costa Gomez University of Curaçao		x
Hospitaal Nobo	x	
Jaarrekening 2014		x
Jaarrekening 2015		x
Mobiele kantine		x
Onderwijsinspectie	x	
Openbare aanbestedingen		x
Overdrachtsbelasting		x
Personeelsbeleid Ministerie SOAW (uitvoerend)	x	
Personeelsbeleid Ministerie SOAW (top kader)	x	
Risico management gesubsidieerde instellingen	x	
Schooltransport	x	
Subsidieverstrekking en afwijkingen t.o.v. wet- en regelgeving en beleid		x
Successiebelasting		x
Toezicht bejaardentehuizen		x
Toezicht op naleving Leerplicht (deel 2)	x	
United Telecommunication Services (UTS) N.V.	x	
Verkoop Rif Resort		x

5 BEGROTING EN FINANCIËLE VERANTWOORDING

De begroting van de Rekenkamer dient elk jaar vóór 1 mei te worden aangeboden aan de Minister van Financiën. Jaarlijks dient de Rekenkamer een opgave te doen toekomen aan het Ministerie van Financiën inzake de haar ter beschikking gestelde middelen en de uitputting hiervan. De Rekenkamer heeft hieraan voldaan voor 2016. Navolgend is de realisatie van de begroting 2016 opgenomen.

Realisatie begroting 2016			
	Begroting	Realisatie	Onder uitputting
Personeelslasten (inclusief Remuneratie Collegeleden)	5.029.700	4.421.476	608.224
(Verbruik) goederen en diensten	1.210.400	1.112.484	97.916
Investeringen	270.000	172.224	97.776
Totaal	6.510.100	5.706.184	803.916

De onderuitputting heeft in belangrijke mate betrekking op de post personeelslasten. De oorzaak hiervan is dat de werving van nieuwe medewerkers pas in 2017 is afgerond in plaats van 2016 zoals oorspronkelijk was gepland.

6 CONTACTEN EN SAMENWERKING

De Rekenkamer werkt met verschillende organisaties samen zowel op lokaal, Koninkrijks en internationaal niveau.

In 2016 zijn de contacten met de rekenkamers binnen het Koninkrijk geïntensiveerd. Zo hebben het College en de secretaris de andere rekenkamers bezocht en is de wens uitgesproken voor een bestuurlijk overleg te Curaçao in 2017.

Ook de contacten met de regionale organisaties van rekenkamers zijn in 2016 nauwer geworden. De Rekenkamer was al sinds november 2014 lid van de OLACEFS¹⁵, de Latijns Amerikaanse Organisatie van Rekenkamers, en is in juni 2016 lid geworden van de CAROSAI¹⁶, de Caribische Organisatie van Rekenkamers. Tijdens het '10th CAROSAI Congress' in Suriname eind mei/begin juni 2016 dat is bijgewoond door de voorzitter en de secretaris, is de Rekenkamer als nieuw lid verwelkomd.

Met de lidmaatschappen wil de Rekenkamer de regionale samenwerking met de verschillende rekenkamers bevorderen en de mogelijkheid scheppen om deel te nemen aan cursussen en congressen die de OLACEFS en CAROSAI organiseren, met als ultieme doel het versterken van de Rekenkamer. Het thema van het eerdergenoemde congres in Suriname was 'Strengthening SAIs through Training, Collaborative Audits and Implementation of ISSAIs'¹⁷ en sloot dus geheel aan bij de doelstelling van de Rekenkamer.

In juni 2016 heeft de Rekenkamer reeds deel kunnen nemen aan een door de CAROSAI te Guyana verzorgde cursus. Deze cursus ging over de relatie tussen de commissies van de staten en op welke wijze bevorderd kon worden dat de Staten de aanbevelingen van de Rekenkamer ter harte neemt en verantwoordelijke partijen dus ter verantwoording roept. Ook hebben de secretaris en twee collegeleden, waaronder de voorzitter, in oktober 2016 geparticipeerd in de 26ste Algemene Assemblee en de 64ste Raad van Bestuur 2016¹⁸.

De thema's waren op welke wijze rekenkamers kunnen bijdragen aan 1. de realisatie van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling, 2. het voorkomen van risico op fraude in de jaarrekeningen en 3. het beheersen van fiscale risico's¹⁹. Dit congres is in de Dominicaanse Republiek gehouden en verzorgd door de OLACEFS. Verder hebben in december 2016 de secretaris en voorzitter van het College deelgenomen aan het

¹⁵ Organización Latinoamericana y del Caribe de Entidades Fiscalizadoras Superiores.

¹⁶ Caribbean Organisation of Supreme Audit Institutions.

¹⁷ Het versterken van Rekenkamers door middel van trainingen, parallelle onderzoeken en invoering van de Internationale standaarden voor Rekenkamers.

¹⁸ 'XXVI Asamblea General y LXIV Consejo Directivo 2016'.

¹⁹ 'Las EFS y sus aportes con miras a alcanzar los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS)' en 'Prevención del Riesgo de Fraude en los Estados Financieros y Administración de los Riesgos Fiscales'.

driejaarlijkse internationale congres van rekenkamers²⁰ (INCOSAI) te Abu Dhabi (Verenigde Arabische Emiraten).

Onderstaand is een schema opgenomen van de uitnodigingen in 2016 waarop de Rekenkamer is ingegaan en of organisaties die zij in dat jaar heeft bezocht:

Maand	Datum	Omschrijving
Januari	14	Lezing 'Importancia di sindikato den ekonomia di pais' door mevrouw Ersilia de Lannoy
	28	Presentation of the 2016 annual address by Mr. Billy Jonckheer
Maart	24	Partners in Development Caribbean - Table Talks
April	8	Bezoek aan de Algemene Rekenkamer van Aruba
	12 + 13	Bezoek aan de Algemene Rekenkamer van Sint Maarten
	26	Koningsdagreceptie met uitreiking koninklijke onderscheidingen
Mei	29 - 31	10 th CAROSAI Congress met als thema; 'Strengthening SAls through Training, Collaborative Audits and Implementation of ISSAls' in Paramaribo, Suriname
Juni	1 - 3	10 th CAROSAI Congress met als thema; 'Strengthening SAls through Training, Collaborative Audits and Implementation of ISSAls' in Paramaribo, Suriname
Juli	6	Herdenking 234 jaar Admiraal Luis Brion
September	13	Opening Statenjaar 2016 - 2017
Oktober	16 - 22	OLACEFS: XXVI Asamblea General y LXIV Consejo Directivo 2016 met themas: 'Las EFS y sus aportes con miras a alcanzar los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS)' en 'Prevención del Riesgo de Fraude en los Estados Financieros y Administración de los Riesgos Fiscales' in Punta Cana, Dominicaanse Republiek
	26	Kennismakingsbezoek Gouverneur van Curaçao aan de Algemene Rekenkamer Curaçao
December	5 - 11	XXII INCOSAI 2016 congress met thema's: 'How INTOSAI can contribute to the UN 2030 Agenda for Sustainable Development, including good governance and strenghtening the fight against corruption?' en 'Professionalization: what can promote INTOSAI's credibility to become a more prominent international organization?' in Abu Dhabi, Verenigde Arabische Emiraten
	14	Bezoek aan de Algemene Rekenkamer Nederland
	22	Beëdiging mr. E.A. Saleh tot President van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie
	23	Beëdiging nieuwe ministers Kabinet Koeiman

Tot slot heeft de Gouverneur in oktober 2016 de Rekenkamer verblijd met een bezoek. College, secretaris en medewerkers hebben dit als een zeer grote eer ervaren.

²⁰ Supreme Audit Institutions: SAI.

7 VOORUITBLIK 2017

Bij het uitbrengen van dit jaarverslag heeft de Rekenkamer reeds kennisgenomen van de uitspraak van het Hof d.d. 10 januari 2017 in het hoger beroep dat de Rekenkamer had aangespannen tegen de uitspraak van het GEA. In 2017 zal de Rekenkamer in cassatie gaan tegen deze uitspraak. Verder zal de deskundigheidsbevordering worden voortgezet evenals de overige inspanningen om op termijn te voldoen aan de internationale standaarden voor rekenkamers (de ISSAIs) met het uiteindelijke doel om de Rekenkamer te versterken. De versterking zal vooral moeten leiden tot meer productie en kwalitatief nog betere rapporten. Daarom is het ook belangrijk dat in 2016 aansluiting is gezocht bij de regionale rekenkamerorganisaties OLACEFS en CAROSAI. De intensivering van deze contacten heeft de basis gelegd voor de deelname van de Rekenkamer aan trainingen en congressen die deze organisaties verzorgen, met ondersteuning van de INTOSAI Development Initiative (IDI)²¹. In dit verband kan genoemd worden de deelname van de Rekenkamer in 2017 aan twee onderzoeken, waarvan OLACEFS één (over *gender audit*) zal begeleiden en CAROSAI de ander (over *procurement audit*). Bij beide onderzoeken is het de bedoeling dat elke deelnemende rekenkamer volgens een vooraf besproken en behandelde opzet het onderzoek zelfstandig voor het eigen land plant, uitvoert en rapporteert aan de eigen staten.

Andere aandachtspunten in 2017 zijn de wijziging van de Lv ARC, verdere digitalisering van de processen en het archief bij de Rekenkamer, training on the job, vooral wat betreft de doelmatigheidsonderzoeken en schrijfvaardigheidstrainingen. Voorts is het streven om de doorlooptijd van de onderzoeken te verkorten en de communicatie met de Staten en de bevolking te intensiveren, onder meer door het verhogen van de leesbaarheid van de rapporten. Ook het uitbrengen van de rapporten betreffende de onderzoekverzoeken van de Staten geniet prioriteit, evenals het uitbrengen van de rapporten betreffende de controle van de jaarrekeningen van het Land.

Tot slot zullen de contacten en samenwerking met de andere rekenkamers binnen het Koninkrijk verder geïntensiveerd worden. In dit verband zal in 2017 een bestuurlijk overleg op Curaçao plaatsvinden waaraan de voorzitters van de colleges van de rekenkamers en de secretarissen van deze rekenkamers zullen deelnemen.

***** | *****

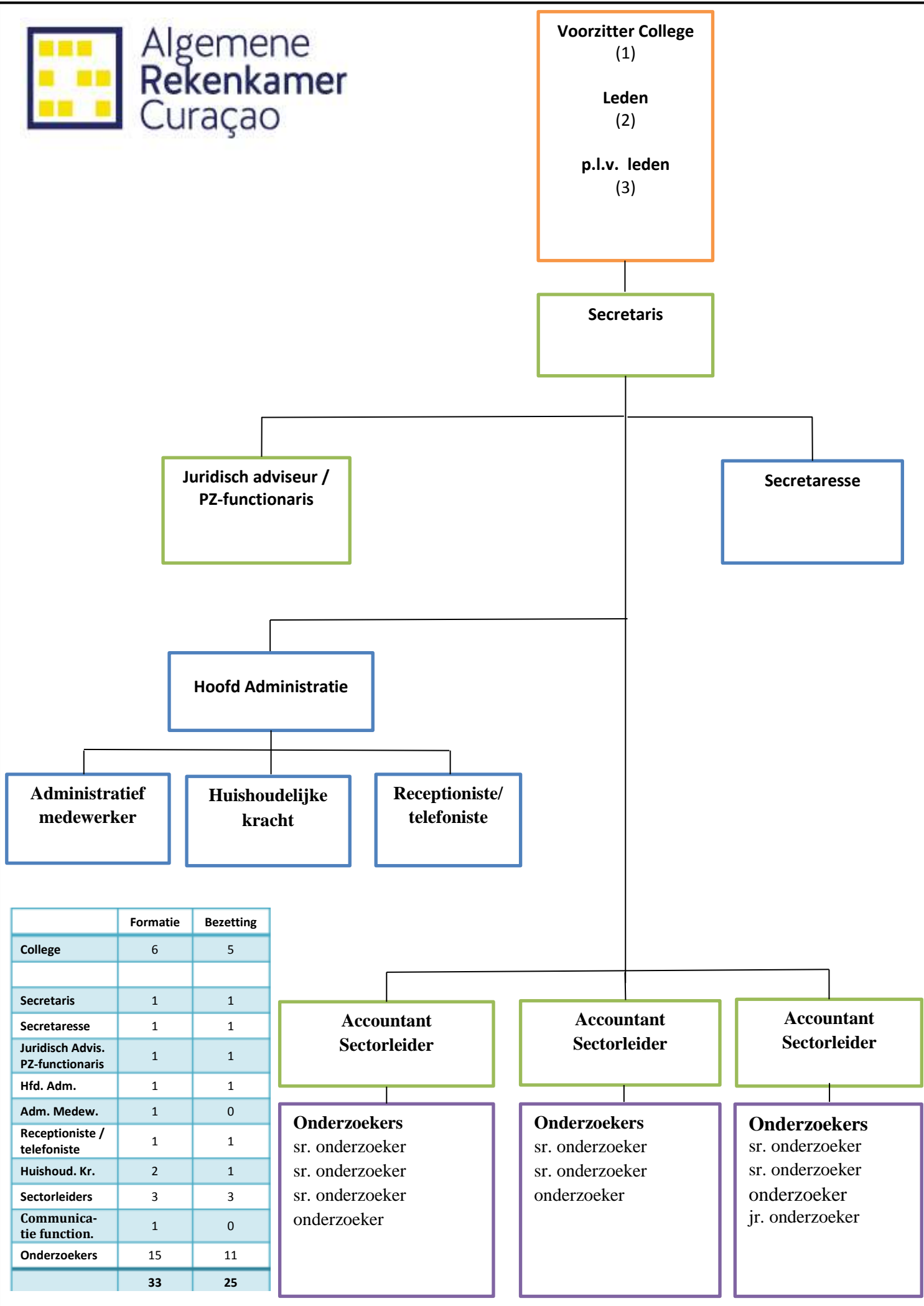
---

²¹ De IDI is het orgaan van de INTOSAI dat ondersteuning geeft bij de realisatie van de strategische doelstellingen van de Internationale Organisatie van Rekenkamers (INTOSAI: International Organisation Of Supreme Audit Institutions). De IDI ondersteunt rekenkamers van verschillende landen bij hun inspanningen om hun prestaties, onafhankelijkheid en professionaliteit duurzaam te verbeteren. INTOSAI is een non-profit overkoepelende organisatie van Rekenkamers wereldwijd.

Organogram

Algemene
Rekenkamer
Curaçao

	Formatie	Bezetting
College	6	5
Secretaris	1	1
Secretaresse	1	1
Juridisch Adv. PZ-functionaris	1	1
Hfd. Adm.	1	1
Adm. Medew.	1	0
Receptioniste / telefoniste	1	1
Huishoud. Kr.	2	1
Sectorleiders	3	3
Communica- tie function.	1	0
Onderzoekers	15	11
	33	25